

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ: Το Αγροτικό κόμμα πέτυχε δυο συνεχόμενες σαρωτικές εκλογικές νίκες (1920 και Απρίλιος του 1923) στη Βουλγαρία και προχώρησε σε συνεννοήσεις με τη Γιουγκοσλαβία. Σκοπός η ένωση σε μια χώρα από την Αδριατική ως τον Εύξεινο Πόντο. Κάτι τέτοιο συνεπαγόταν παραίτηση από τις βλέψεις στη Μακεδονία. Έτσι, ο ηγέτης του Αγροτικού κόμματος, Σταμπολίσκι, κατόρθωσε να συνασπίσει εναντίον του τις δυνάμεις της αντίδρασης, τους κομιτατζήδες και τους Βουλγαρομακεδόνες. Με αρχηγό τον Αλέξανδρο Τσάγκοφ, τον ανέτρεψαν στις 9 Ιουνίου του 1923 και τον κατακρεούργησαν (16 Ιουνίου). Ξεκίνησε η εποχή των κυβερνητικών υποχειρίων στους Βουλγαρομακεδόνες, που άσκησαν αδιάλλακτη πολιτική απέναντι σ' όλους τους γείτονες, εκτός από την Τουρκία που μόλις γεννιόταν. Τότε υπογράφηκε και η ελληνοβουλγαρική συνθήκη ανταλλαγής πληθυσμών. Τον Ιανουάριο του 1926, ο Τσάγκοφ αντικαταστάθηκε από τον Λιάπτσεφ, που φυλάκισε όλους τους πολιτικούς του αντιπάλους κι έπειτα έκανε «εκλογές» (1927) και τις «κέρδισε» με άνετη πλειοψηφία. Κυβέρνησε ως το 1931, οπότε η με κοινοβουλευτικό μανδύα δικτατορία είχε πια χαλαρώσει.

ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ: Ο πολιτικός αλληλοσπαραγμός των εθνικοτήτων συνεχιζόταν οξύς στο βασίλειο Σέρβων, Κροατών και Σλοβένων, σε όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του '20. Στα 1927, οι Σέρβοι έπαιρναν το επάνω χέρι και οι αντίπαλοί τους οργανώθηκαν στον αποκληθέντα «συνασπισμό των νέων χωρών» με επικεφαλής τον Κροάτη Στέφανο Ράντιτς. Με κινητήριο μοχλό την παρακρατική οργάνωση «Άσπρο Χέρι», οι Σέρβοι οργανώθηκαν στο δικό τους μπλοκ. Στις 20 Ιουνίου του 1928, ένας Μαυροβούνιος βουλευτής και μέλος του «Άσπρου Χεριού» δολοφόνησε τον Παύλο Ράντιτς και τραυμάτισε θανάσιμα τον θείο του, Στέφανο Ράντιτς, που υπέκυψε αργότερα. Οι Κροάτες αποχώρησαν από τη Βουλή. Η κυβέρνηση έπεσε. Νέος πρωθυπουργός διορίστηκε ο Σλοβένος αβάς Κόροσετς αλλά η διαμάχη οξυνόταν όλο και πολύ.

Ακολουθώντας το παράδειγμα της γειτονικής Ιταλίας, ο βασιλιάς Αλέξανδρος επέβαλε δικτατορία (6 Ιανουαρίου του 1929) και διόρισε πρωθυπουργό τον 50χρονο εκπρόσωπο του «Άσπρου Χεριού», στρατηγό Πέτρο Ζίφκοβιτς. Η ονομασία Βασίλειο Σέρβων, Κροατών και Σλοβένων καταργήθηκε και η χώρα ονομάστηκε Γιουγκοσλαβία. Με αιχμή του δόρατος τους Κροάτες, οι λαοί του πολυεθνικού βασιλείου αντιδρούσαν σθεναρά εναντίον της σερβικής δικτατορίας. Ο Ζίφκοβιτς παραιτήθηκε (1931) και συνέχισε να κυβερνά από το παρασκήνιο.

Τον Οκτώβριο του 1934, ο Βούλγαρος κομιτατζής, Βλάντα Κρνοζέμσκι, δολοφόνησε τον βασιλιά Αλέξανδρο στη Μασσαλία της Γαλλίας. Ο διάδοχος του θρόνου, Πέτρος Β', ως ανήλικος δεν μπορούσε να βασιλεύσει. Ένα μήνα μετά τη δολοφονία του Αλέξανδρου, ο αντιβασιλιάς Παύλος είχε κιάλας συγκρουστεί με το «Άσπρο Χέρι». Ο τρέχων πρωθυπουργός Ουζούνοβιτς παραιτήθηκε κι ο Ζίφκοβιτς ξαναβγήκε στο προσκήνιο. Η

δικτατορία επικράτησε εφαρμόζοντας μια πρωτότυπη ιδέα για κοινοβούλιο, όπου τους εκπροσώπους της αντιπολίτευσης διορίζει η ...κυβέρνηση.

ALBANIA: Η ειρήνη του 1918 βρήκε ιταλοκρατούμενη σχεδόν ολόκληρη την Αλβανία, με την Ελλάδα δικαιωματικά να ζητεί τη Βόρεια Ήπειρο. Μια επανάσταση των Αλβανών που ξέσπασε το 1920 εκδίωξε τους Ιταλούς. Οι Σέρβοι προσπάθησαν να εισβάλουν στη χώρα και να υποκαταστήσουν τους διωγμένους αλλά τα βρήκαν μπαστούνια κι αποχώρησαν. Κάτω από την τρομακτική πίεση των μεγάλων, η Ελλάδα απέσυρε τις δυνάμεις της από τη Βόρεια Ήπειρο, ενώ οι απελευθερωμένοι Αλβανοί επιδόθηκαν σε εμφύλια διαμάχη με τις φυλές χωρισμένες σε βόρειες, νότιες και κεντρικές να πολεμούν καθεμιά τις άλλες. Ο πρώην αξιωματικός του αυστριακού στρατού, ο Αχμέτ Ζόγου (1894 - 1961) ήταν ο τελικός νικητής κι έγινε πρόεδρος της Δημοκρατίας (1925).

Μια συνθήκη ιταλοαλβανικής φιλίας (Νοέμβριος του 1926) σταθεροποίησε τη θέση του και μια άλλη ιταλοαλβανικής αμυντικής συμμαχίας (22 Νοεμβρίου του 1927) τον έκανε να νιώσει ακόμα πιο ισχυρός. Τον επόμενο χρόνο (1928) ανακηρύχτηκε Ζογ Α' βασιλιάς των Αλβανών. Ακολούθησε η ιταλική διείσδυση που πήρε μορφή επιδημίας. Η Αλβανία μεταβαλλόταν σταθερά σε οικονομικό προτεκτοράτο και «στρατόπεδο της Ιταλίας», σύμφωνα με την εκτίμηση ιστορικού της εποχής. Στα 1939, η ιταλική απόβαση στην Αλβανία έβαλε και την τυπική σφραγίδα στην προσάρτηση. Ο Ζογ Α' φυγαδεύτηκε στην Ελλάδα κι από εκεί στη Γαλλία, όπου έζησε έκπτωτος ως τον θάνατό του.

ROMANIA: Για όλα τα δεινά της Ρουμανίας έφταιγαν οι «850.000 Εβραίοι δανειστές τοκογλύφοι». Το σλόγκαν βόλευε πολλές καταστάσεις, καθώς το 50% της καλλιεργήσιμης γης ανήκε σε 5.500 γαιοκτήμονες και το 40% σε 920.000 οικογένειες, ενώ το υπόλοιπο 10% ήταν μοιρασμένο κάπως πιο λογικά. Ο βασιλιάς Φερδινάνδος Α' (1865 - 1927) αναγκάστηκε να δεχτεί τον συνασπισμό αγροτών κι εθνικιστών στην εξουσία (1919). Η ανακατανομή της γης ήρθε βίαιη κι απρογραμμάτιστη. Οι νέοι ιδιοκτήτες προσπαθούσαν να κινηθούν χωρίς κεφάλαια και μοιραία κατέληγαν στον, όχι σπάνια τοκογλυφικό, δανεισμό. Ο αντισημιτισμός ανδρωνόταν όσο μειωνόταν η αξία του νομίσματος που έφτασε στο ένα τεσσαρακοστό της αρχικής του αγοραστικής δύναμης. Η πτώση των τιμών παραγωγού στα εγχώρια προϊόντα συνοδεύτηκε από δυσβάστακτους φόρους. Μέσα σε όλα αυτά, οι Ρουμάνοι έπρεπε να απασχολούνται και με τα σκάνδαλα του διαδόχου Καρόλου (1893 - 1953) και της γυναίκας του πριγκίπισσας Ελένης της Ελλάδας. Στα 1925, ο Κάρολος παραιτήθηκε από τα δικαιώματά του στον θρόνο υπέρ του γιου του Μιχαήλ, τεσσάρων μόλις χρόνων εκείνη την εποχή.

Ο Φερδινάνδος πέθανε στις 29 Ιουλίου του 1927 και τον διαδέχτηκε ο γεννημένος το 1921

Μιχαήλ. Πάνω στα τρία χρόνια, ο Κάρολος γύρισε από το εξωτερικό (6 Ιουνίου του 1930), έστειλε τον γιο του να παίξει κι έγινε αυτός βασιλιάς με τη σύμφωνη γνώμη του κοινοβουλίου (8 του μήνα). Εκείνο τον καιρό, οι φασίστες δρούσαν σχεδόν ανενόχλητα και τρομοκρατούσαν τη χώρα. Ο Κάρολος θέλησε να επιβάλει την τάξη και διέλυσε την οργάνωση «Σιδερένια Φρουρά». Βασιλιάς και φασίστες βρέθηκαν αντιμέτωποι. Στις 29 Δεκεμβρίου του 1933, ο πρωθυπουργός Ντούνα έπεφτε δολοφονημένος από τις σφαίρες της φασιστικής τρομοκρατίας που απλωνόταν όλο και περισσότερο. Στα 1940, ο Κάρολος εξαναγκαζόταν να παραιτηθεί υπέρ του 19χρονου πια Μιχαήλ και να φύγει στο Μεξικό.

1927: ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ:

Ιανουάριος:

Ογκώδες συλλαλητήριο οργάνωσαν στην Αθήνα οι ταξιτζήδες και οι ιδιοκτήτες λεωφορείων που κατέβασαν και τις οικογένειές τους, με αίτημα να μην υπογραφεί η σύμβαση για την «Πάουερ». Πρόκειται για την κοινοπραξία ελληνικών τραπεζών και της αγγλικής Power and Traction Finance Company, που θα αναλάβει τον ηλεκτροφωτισμό Αθήνας και Πειραιά αλλά και τις συγκοινωνίες με ηλεκτρικό τρένο, τραμ και λεωφορεία. Οι διαμαρτυρόμενοι φοβούνται ότι θα χάσουν τις δουλειές τους.

Φεβρουάριος:

Χαλάλι του η αμοιβή των 5.000 δολαρίων! Ο εντεκάχρονος Γεχούντι Μενουχίν από την Αμερική άφησε έκθαμβους τους Παριζιάνους με τη μαγεία του βιολιού του, στο κονσέρτο με

το οποίο απέδειξε ότι η κλασική μουσική ζει, βασιλεύει και αντέχει στις επιθέσεις του συρμού. Η κριτική τον αποθέωσε, σε αντίθεση με την όπερα «Ο Τζόνι παίζει μουσική», την οποία κατακραύνωσε, επειδή βασίζεται στην τζαζ. Πάντως, μόνο στη Γερμανία, την όπερα τζαζ περιέλαβαν στο φετινό τους ρεπερτόριο πενήντα θέατρα

Μάρτιος:

Στρατεύματα του ηγέτη της Κουομιτάνγκ, Τσανγκ Κάι Σεκ, κυρίευσαν τη Σαγκάη και τη Νανκίν, ενώ από τα τέλη του μήνα οι Βρετανοί άρχισαν να εκκενώνουν ολόκληρη την περιοχή του ποταμού Γιαγκ Τσε. Οι ενισχύσεις που οι Άγγλοι και οι Αμερικανοί έστειλαν στα «φέουδά» τους στην Κίνα, δεν τους ωφέλησαν και τώρα είναι πρόθυμοι να επανεξετάσουν τις «αποικιακές» συνθήκες. Ο Τσανγκ Κάι Σεκ, όμως, απαιτεί αποχώρηση όλων των ξένων.

Απρίλιος:

Πέντε νεκροί, δεκάδες τραυματίες και εκατοντάδες προφυλακισμένοι είναι ο μέχρι στιγμής απολογισμός των συγκρούσεων της αστυνομίας με τους καπνεργάτες στο Αγρίνιο, τη Θεσσαλονίκη και τη Θράκη. Ταυτόχρονα, οι καπνέμποροι προχώρησαν σε λοκ άουτ που αφήνει απλήρωτους περίπου 40.000 καπνεργάτες. Η αναταραχή οφείλεται στο ότι η κυβέρνηση δεν εφαρμόζει τον νόμο περί επεξεργασίας καπνού και επιτρέπει τις εξαγωγές τεράστιων ποσοτήτων ανεπεξέργαστων πρώτης ποιότητας, εισπράττοντας φόρους, κάνοντας τους καπνέμπορους να θησαυρίζουν και αφήνοντας χωρίς δουλειά τους καπνεργάτες.

Μάιος:

Στις 27 του μήνα, ο Αμερικανός Τσαρλς Λίντμπεργκ έγινε ο πρώτος άνθρωπος που διέσχισε τον Ατλαντικό με αεροπλάνο. Με το μονοπλάνο του «Το πνεύμα του Αγίου Λουδοβίκου», πέταξε από το Λονγκ Άιλαντ της Νέας Υόρκης στο Παρίσι. Την ίδια μέρα, το 1932, η Αμέλια Έρχαρτ θα γινόταν η πρώτη γυναίκα που διέσχισε τον Ατλαντικό (από τη Νέα Γη στην Ιρλανδία).

Ιούνιος:

Ο Ιωσήφ Στάλιν διέταξε τη διακοπή των διπλωματικών σχέσεων της Σοβιετικής Ένωσης με την Κεντρονότια Κίνα του Τσανγκ Κάι Σεκ, ο οποίος άνοιξε νέο μέτωπο: Μετά την εκστρατεία του εναντίον των ξένων κι ενώ συνεχίζεται η διαμάχη με το κράτος του Βορρά, όπου όλες οι εξουσίες πέρασαν στον στρατηγό Τσανγκ Τσο Λιν, ο Τσανγκ Κάι Σεκ ξεκίνησε εκκαθαριστικές επιχειρήσεις εναντίον των κομμουνιστών, τους οποίους κατηγορήσε ότι θέλουν να μετατρέψουν την Κίνα σε προτεκτοράτο της Μόσχας.

Ιούλιος:

Η αθώωση των εθνικιστών «Βετεράνων Πολεμιστών» που σε κάποια συμπλοκή σκότωσαν ένα παιδάκι κι έναν εργάτη, έγινε αφορμή να ξεσπάσουν στην Βιέννη βίαιες ταραχές, που γρήγορα απλώθηκαν σε ολόκληρη την Αυστρία. Δημοκράτες διαδηλωτές πυρπόλησαν το δικαστικό μέγαρο, ενώ αστυνομία και στρατός επενέβησαν και επέβαλαν την τάξη σκοτώνοντας 89 και τραυματίζοντας 600 άτομα. Η κυβέρνηση είδε κομμουνιστικό δάκτυλο και οι Γερμανοί την ανάγκη προσάρτησης της Αυστρίας στη χώρα τους.

Αύγουστος:

Παρά τη διεθνή κατακραυγή και την δικαστική περιπέτεια έξι χρόνων, εκτελέστηκαν τελικά στις 22 του μήνα οι δύο αναρχικοί Νικόλα Σάκο και Μπαρτολομαίο Βαντσέτι, προκαλώντας βίαιες διαδηλώσεις σ' όλο τον κόσμο. Στις 14 Ιουλίου 1921, οι Σάκο και Βαντσέτι είχαν κριθεί ένοχοι ληστείας μετά φόνου από αμερικανικό δικαστήριο και είχαν καταδικαστεί σε θάνατο, παρά την έλλειψη αποδεικτικών στοιχείων, επειδή και μόνο ήταν αναρχικοί. Το προϊόν της ληστείας (16.000 δολάρια) δεν βρέθηκε ποτέ.

Σεπτέμβριος:

Σε ηλικία 49 χρόνων, σκοτώθηκε σε τροχάιο στη Νίκαια της Γαλλίας, η διάσημη Αμερικανίδα χορεύτρια του μπαλέτου, Ισιδώρα Ντάνκαν. Τη στραγγάλισε το φουλάρι της το οποίο πιάστηκε σε μια από τις ρόδες του αυτοκινήτου της.

Οκτώ βριος:

Ο Γκριγκόρι Ζινόβιεφ, μέλος της «τρίικας των καθαρών» που κυβερνά τη Σοβιετική Ρωσία, χαρακτήρισε «αντεπαναστατικό» το οικονομικό πρόγραμμα που εξήγγειλε ο Ιωσήφ Στάλιν και επί του θέματος συντάχτηκε με τις απόψεις του Λέοντα Τρότσκι. Ζινόβιεφ και Τρότσκι διαγράφηκαν από το κόμμα, ενώ τους αφαιρέθηκαν οι όποιες εξουσίες είχαν. Οι δυο τους μαζί με άλλους 28 υποστηρικτές τους επρόκειτο να εξοριστούν τον επόμενο Ιανουάριο: Στο Κουρδιστάν ο Τρότσκι, στη Σιβηρία οι υπόλοιποι.

Νοέμβριος:

Κίνδυνος μπλακ άουτ απειλεί την ελληνική πρωτεύουσα και η ΗΕΑΠ (Ηλεκτρική Εταιρεία Αθηνών Πειραιώς) επέβαλε περιορισμούς στην κατανάλωση κατά τις ώρες αιχμής. Παρ' όλο που η ΗΕΑΠ ανέλαβε πριν από δυο χρόνια τη διάθεση του ηλεκτρικού ρεύματος στην πρωτεύουσα και βελτίωσε τον σταθμό παραγωγής στο Νέο Φάληρο, οι ανάγκες εξακολουθούν να είναι μεγάλες. Λύση στο πρόβλημα μπορεί να δώσει μόνο ο νέος σταθμός στο Κερατσίνι.

Δεκέμβριος:

Η αντικομμουνιστική υστερία που επί μήνες υπέβοσκε, ξέσπασε στην Αθήνα με συλλήψεις κομμουνιστών και μια θυελλώδη συνεδρίαση στη Βουλή, η οποία αποφάσισε να προχωρήσει σε διώξεις κομμουνιστών βουλευτών με την κατηγορία της απόπειρας ανατροπής του πολιτεύματος και της υπόθαλψης αυτονομιστικών βλέψεων στη Μακεδονία. Κι αυτό, παρ' όλο που το αρχικό σύνθημα του ΚΚΕ «ενιαία και ανεξάρτητη Μακεδονία και Θράκη» αντικαταστάθηκε από το «όχι στο ξαναμοίρασμα της Μακεδονίας, όχι στην ανταλλαγή πληθυσμών, ναι στη βαλκανική ομοσπονδία των λαών»

(Εθνος της Κυριακής, 18.7.1999) (τελευταία επεξεργασία, 17.6.2009)